

FÖRSTAINSTANSRÄTTENS DOM (tredje avdelningen)
den 6 mars 2001 *

I mål T-331/94,

IPK-München GmbH, München (Tyskland), företrätt av H.-J. Prieß, advocat,

sökande,

mot

Europeiska gemenskapernas kommission, företrädd av J. Grunwald, i egenskap
av ombud, med delgivningsadress i Luxemburg,

svarande,

angående en talan om ogiltigförklaring av kommissionens beslut av den 3 augusti 1994, i vilket den ansåg att resten av det finansiella stöd som sökanden hade beviljats inom ramen för ett projekt avseende skapandet av en databank med uppgifter om ekologisk turism i Europa inte kunde utbetalas,

* Rättegångsspråk: tyska.

meddelar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN (tredje avdelningen)

sammansatt av ordföranden J. Azizi samt domarna K. Lenaerts och M. Jaeger,
justitiesekreterare: byrådirektören J. Palacio González,

med hänsyn till det skriftliga förfarandet och efter det muntliga förfarandet
den 16 november 2000,

följande

Dom

Bakgrund till tvisten

- 1 Den 26 februari 1992 offentliggjorde kommissionen i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* en infordran av förslag om stöd till projekt inom turism- och miljöområdet (EGT C 51, s. 15). I detta meddelande uppgav kommissionen att den avsåg att anslå totalt 2 miljoner ecu till detta program och att cirka 25 projekt skulle väljas ut. I meddelandet angavs även att de utvalda projekten skulle vara genomförda inom ett år efter undertecknandet av avtalet.

- 2 Den 22 april 1992 lämnade sökanden, som är ett företag etablerat i Tyskland och som är verksamt inom turistnäringen, in ett förslag till kommissionen avseende skapandet av en databank med uppgifter om ekologisk turism i Europa. Databanken skulle kallas "Ecodata". Sökanden skulle enligt förslaget ansvara för samordningen av projektet. Sökanden skulle dock vara tvungen att samarbeta med tre partner för att utföra uppdraget, nämligen det franska företaget Innovence, det italienska företaget Tourconsult och det grekiska företaget 01 Pliroforiki. I förslaget preciserades inte hur uppgifterna skulle fördelas mellan dessa företag, utan det angavs bara att samtliga var "konsulter som var specialiserade på turism samt på projekt avseende information och turism".
- 3 Sökandens förslag omfattade sju stadier för genomförandet av projektet, vars totala tidslängd uppgick till femton månader.
- 4 Genom skrivelse av den 4 augusti 1992 informerade kommissionen sökanden om sitt beslut att bevilja ett stöd på 530 000 ecu till Ecodata-projektet, vilket utgjorde 53 procent av de planerade utgifterna för projektet, och uppmanade sökanden att underteckna och återsända "stödmottagarens förklaring" (nedan kallad förklaringen), vilken bifogades skrivelsen och som innehöll villkoren för mottagande av stöd.
- 5 I förklaringen angavs att 60 procent av stödbeloppet skulle utbetalas när kommissionen mottog den i vederbörlig ordning undertecknade förklaringen från sökanden och att resten skulle utbetalas när kommissionen hade mottagit och godtagit olika rapporter om projektets genomförande, det vill säga en mellanliggande rapport som skulle inges inom tre månader från projektets påbörjande och en slutrapport, till vilken räkenskaperna skulle bifogas, som skulle inges inom tre månader efter projektets fullbordan och senast den 31 oktober 1993.

- 6 Förklaringen undertecknades av sökanden den 23 september 1992 och mottogs av kommissionens generaldirektorat "Företagspolitik, handel, turism och näringsdrivande föreningar" (GD XXIII) den 29 september 1992.
- 7 Genom skrivelse av den 23 oktober 1992 underrättade kommissionen sökanden om att den förväntade sig att erhålla den första rapporten den 15 januari 1993. I samma skrivelse bad kommissionen också sökanden att inge två andra mellanliggande rapporter, varav den ena skulle inges den 15 april 1993 och den andra skulle inges den 15 juli 1993. Slutligen upprepade kommissionen att slutrapporten skulle inges senast den 31 oktober 1993.
- 8 Kommissionen föreslog också sökanden att godta att ett tyskt företag, Studienkreis für Tourismus (nedan kallat Studienkreis), skulle delta i projektet. Kommissionen hade redan år 1991 överfört ett stöd om 60 000 ecu till Studienkreis för genomförandet av ett projekt för ekologisk turism kallat "Ecotrans".
- 9 Heinrich von Moltke, generaldirektör för GD XXIII, som trodde att sökanden ännu inte skickat in förklaringen, översände den 18 november 1992 ett nytt exemplar av nämnda förklaring och anmodade sökanden att underteckna och återsända den.
- 10 Tzoanos, som vid denna tidpunkt var avdelningschef vid GD XXIII, kallade sökanden och 01-Pliroforiki till ett möte, som ägde rum utan Innovence och Tourconsult. Tzoanos krävde under detta möte att 01-Pliroforiki skulle anförtros huvuddelen av arbetet och beviljas merparten av medlen. Sökanden godtog inte detta krav.

11 Den första delen av stödet, 318 000 ecu (60 procent av det totala stödet om 530 000 ecu), utbetalades i januari 1993.

12 Studienkreis deltagande i projektet diskuterades under ett möte som ägde rum vid kommissionen den 19 februari 1993. I mötesprotokollet anges följande:

”Företrädare för [sökanden], de tre parterna och Ecotrans [Studienkreis] skall mötas i Rom lördagen den 13 mars för att komma överens ... om en verkställighetsplan omfattande de fem organisationerna. [Sökanden] skall måndagen den 15 mars rapportera till kommissionen om utgången av detta möte.”

13 Några dagar efter mötet den 19 februari 1993 fråntogs Tzoanos ansvaret för handläggningen av Ecodata-projektet. Därefter inleddes ett disciplinförfarande mot Tzoanos som utmynnade i att han avsattes.

14 Slutligen deltog inte Studienkreis i genomförandet av Ecodata-projektet. Sökanden, Innovence, Tourconsult och 01-Pliroforiki träffade den 29 mars 1993 formellt ett avtal om fördelningen av arbetsuppgifter och medel inom ramen för Ecodata-projektet. Denna fördelning uttrycktes tydligt i sökandens första rapport som gavs in i april 1993 (nedan kallad den första rapporten).

15 Sökanden lämnade en andra rapport i juli 1993 och en slutrapport i oktober 1993. Sökanden erbjöd också kommissionen en förevisning av det arbete som hade utförts. Denna förevisning ägde rum den 15 november 1993.

16 Genom skrivelse av den 30 november 1993 meddelade kommissionen sökanden följande:

”... kommissionen menar att rapporten över [Ecodata]-projektet visar att arbetet fram till den 31 oktober 1993 inte på ett tillfredsställande sätt överensstämmer med vad som förutsades i Ert förslag av den 22 april 1992. Kommissionen anser därför att den inte är skyldig att betala resterande 40 procent av dess erbjudna stöd på 530 000 ecu till detta projekt.

Skälen för kommissionens ställningstagande är de följande:

1. Projektet är långt ifrån fullbordat. I det ursprungliga förslaget angavs att det femte stadiet i projektet skulle vara en provotid. Det sjätte och det sjunde stadiet skulle bestå i en utvärdering av systemet respektive en expansion av systemet (till de 12 medlemsstaterna), och av tidsschemat på sidan 17 i förslaget framgår tydligt att dessa stadier skulle fullbordas som en del i det projekt som kommissionen skulle bidra till finansieringen av.

2. Testfrågeformuläret var alldeles för detaljerat för projektet i fråga, särskilt med beaktande av tillgängliga medel och projektets karaktär. Det borde ha varit baserat på en mer realistisk bedömning av vilken information som personer som arbetar med turism- och miljöfrågor huvudsakligen har behov av

3. Ett antal databaser skulle länkas samman för att upprätta ett distributivt datorsystem. Detta hade inte skett den 31 oktober 1993.

4. Beskaffenheten av och kvaliteten på uppgifterna från testområdena motsvarar inte alls förväntningarna, i synnerhet som det bara rörde sig om fyra medlemsstater med tre områden i varje stat. En stor del av uppgifterna som ingår i systemet är antingen av marginellt intresse eller irrelevanta för frågor avseende miljöaspekter på turism, särskilt på regional nivå.

5. Av dessa och andra skäl, som också är uppenbara, framgår det tillräckligt klart att projektet har blivit illa lett och samordnat av [sökanden] och att det inte har genomförts på ett sätt som överensstämmer med dess åtaganden.

Vidare skall kommissionen försäkra sig om att de 60 procent av stödet som redan betalats (det vill säga 318 000 ecu) enbart använts för att i enlighet med förklaringen som undertecknades vid godkännandet av Er förslag av den 22 april 1992 genomföra projektet som nämns i detta förslag. Kommissionen skulle vilja ge följande kommentarer beträffande Er rapport om användningen av medlen:

[punkterna 6—12 i skrivelsen]

För det fall [sökanden] önskar kommentera vår bedömning av situationen beträffande kostnaderna, anmodar vi Er att göra detta så snart som möjligt. Det är först vid detta stadium som kommissionen kan bilda sig en slutlig uppfattning

om huruvida de redan utbetalade 60 procenten använts i överensstämmelse med förklaringen och besluta om [sökanden] har rätt att behålla detta belopp.

...”

- 17 Sökanden invände mot innehållet i den återgivna skrivelsen, bland annat genom en skrivelse till kommissionen av den 28 december 1993. Under tiden fortsatte den att utveckla projektet och höll några offentliga föreläsningar av detta. Den 29 april 1994 träffades sökanden och representanter för kommissionen för att diskutera tvisten.
- 18 Genom skrivelse av den 3 augusti 1994 meddelade direktör Jordan vid GD XXIII sökanden följande:

”Jag beklagar att Ni inte tidigare har kunnat erhålla ett direkt svar efter vår skriftväxling och efter mötet [den 29 april 1994].

... [E]rt svar av den 28 december har inte fått oss att ändra uppfattning. Ni väckte dock ytterligare ett antal frågor som jag skulle vilja kommentera.

Jag måste nu underrätta Er om att efter att jag helt har satt mig in i frågan ... kan jag inte se att det finns någon anledning att hålla fler möten. Jag bekräftar därför

nu att vi inte, av de skäl som angavs i min skrivelse av den 30 november och av ovan angivna skäl, kommer att göra några fler utbetalningar till detta projekt. Vi kommer att tillsammans med de andra avdelningarna undersöka huruvida vi skall begära att Ni återbetalar en del av de 60 procent som redan betalats. För det fall vi beslutar att sådan återbetalning skall begäras kommer vi att underrätta Er om detta.”

Förfarandet

- 19 Sökanden väckte genom ansökan, som inkom till förstainstansrättens kansli den 13 oktober 1994, denna talan om ogiltigförklaring av beslutet av den 3 augusti 1994 (nedan kallat det ifrågasatta beslutet).
- 20 Genom dom av den 15 oktober 1997 i mål T-331/94, IPK mot kommissionen (REG 1997, s. II-1665), ogillade förstainstansrätten talan.
- 21 Förstainstansrätten slog fast följande i punkt 47 i domen:

”... sökanden [kan] inte klandra kommissionen för att ha försenat projektets genomförande. I detta avseende kan det konstateras att sökanden, som skulle samordna arbetet, väntade ända till mars 1993 innan den inledde förhandlingar med sina partner om fördelningen av uppgifterna för att genomföra projektet. Således lät sökanden halva tiden för projektets genomförande passera innan något faktiskt arbete rimligtvis kunde påbörjas. Även om sökanden har framlagt vissa uppgifter om att en eller flera av kommissionens tjänstemän lade sig i projektet på ett besvärande sätt under perioden mellan november 1992 och

februari 1993, har den inte alls visat att denna inblandning gjorde det omöjligt för sökanden att inleda ett effektivt samarbete med sina partner före mars 1993”.

- 22 Sökanden överklagade, genom ansökan som inkom till domstolens kansli den 22 december 1997, med stöd av artikel 49 i EG-stadgan för domstolen, förstainstansrättens dom i det ovan i punkt 20 nämnda målet IPK mot kommissionen.
- 23 I sin dom av den 5 oktober 1999 i mål C-433/97 P, IPK mot kommissionen (REG 1999, s. I-6795), slog domstolen fast följande:

”15 Domstolen konstaterar, såsom framgår av punkt 47 i den överklagade domen, att klaganden hade lämnat uppgifter om att tjänstemän vid kommissionen lagt sig i ledningen av projektet. Denna inblandning i projektet beskrivs närmare i punkterna [8 och 10 ovan] ... och den kan ha påverkat projektets förlopp.

16 Under dessa omständigheter ankom det på kommissionen att styrka att klaganden, trots tjänstemännens agerande, fortfarande kunde leda projektet på ett tillfredsställande sätt.

17 Detta betyder att förstainstansrätten har gjort sig skyldig till felaktig rättstillämpning genom att kräva att klaganden skulle bevisa att tjänstemän vid kommissionen hade agerat på ett sätt som gjort det omöjligt för klaganden att inleda ett effektivt samarbete med sina partner i projektet.”

- 24 Följaktligen undanröjde domstolen förstainstansrättens dom, återförvisade målet till förstainstansrätten och förordnade att beslut om rättegångskostnader skulle meddelas senare.

- 25 Förstainstansrättens tredje avdelning tilldelades målet och en ny referent utsågs.
- 26 I enlighet med artikel 119 i rättegångsreglerna inkom vardera part med en kompletterande skriftlig inläga, varav sökandens var daterad den 2 december 1999 och svarandens den 10 februari 2000.
- 27 Parterna utvecklade sin talan och svarade på förstainstansrättens frågor vid offentligt sammanträde den 16 november 2000.

Parternas yrkanden

- 28 Sökanden har yrkat att förstainstansrätten skall

— ogiltigförklara det ifrågasatta beslutet, och

— förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna.

29 Kommissionen har yrkat att förstainstansrätten skall

— ogilla talan, och

— förplikta sökanden att ersätta rättegångskostnaderna.

Upptagande till sakprövning

30 Förstainstansrätten erinrar om att kommissionen i sitt svaromål uttryckligen yrkat att talan skulle avvisas på den grunden att talan riktades mot ett bekräftande beslut. Kommissionen ansåg då nämligen att det ifrågasatta beslutet endast utgjorde en bekräftelse på det tidigare beslut som återfinns i skrivelsen av den 30 november 1993 och som hade vunnit laga kraft då talan väcktes.

31 Förstainstansrätten godtog inte detta argument i sin dom av den 15 oktober 1997 i det ovan i punkt 20 nämnda målet IPK mot kommissionen, punkterna 24—27, utan förklarade att talan skulle tas upp till sakprövning.

32 Mot bakgrund av att punkterna beträffande upptagande av talan till sakprövning i domen av den 15 oktober 1997 i det ovan i punkt 20 nämnda målet IPK mot kommissionen inte ifrågasatts inom ramen för det förfarande som utmynnade i domen av den 5 oktober 1999 i det ovan i punkt 23 nämnda målet IPK mot kommissionen, anser förstainstansrätten att kommissionen inte längre yrkar att talan skall avvisas. Kommissionen vitsordade för övrigt detta vid sammanträdet.

Prövning i sak

- 33 Sökanden har åberopat två grunder till stöd för sin talan. Som första grund har sökanden gjort gällande att flera allmänna rättsprinciper åsidosatts och som andra grund att artikel 190 i EG-fördraget (nu artikel 253 EG) åsidosatts.

Föremålet för tvisten

- 34 Inom ramen för denna talan skall förstainstansrätten uttala sig om huruvida kommissionens beslut att inte betala den andra delen av det till sökanden beviljade stödet för Ecodata-projektets genomförande är lagenligt. Skälen till detta avslag återfinns i det ifrågasatta beslutet och i skrivelsen av den 30 november 1993, som nämnda beslut hänvisar till.
- 35 Förstainstansrätten konstaterar emellertid att skrivelsen av den 30 november 1993 består av två delar. I den första delen, det vill säga punkterna 1—5 i skrivelsen, berörs kommissionens beslut att inte betala den andra delen av stödet och återfinns således skälen till det ifrågasatta beslutet. I den andra delen, det vill säga punkterna 6—12 i skrivelsen, berörs möjligheten att återkräva de 60 procent av stödet som redan hade erlagts. Kommissionen har emellertid fortfarande inte fattat något beslut om att kräva tillbaka detta belopp.
- 36 Av detta följer, vilket kommissionen vitsordade vid sammanträdet, att punkterna 6—12 i skrivelsen av den 30 november 1993 inte utgör skäl till det ifrågasatta beslutet. Dessa punkter avser endast ett eventuellt framtida kommissionsbeslut om att den del av stödet som redan betalats skall betalas tillbaka. Sökandens argument i ansökan beträffande punkterna 6—12 i skrivelsen av den 30 november 1993 skall således inte läggas till grund för sakprövningen.

Åsidosättande av flera allmänna rättsprinciper

Inledande synpunkter

- 37 Sökanden har gjort gällande att kommissionens beslut att inte betala den andra delen av det finansiella stödet åsidosätter principen om att den som stiftat en lag själv måste följa den (*patere legem quam ipse fecisti*), enligt vilken myndigheterna är bundna av sina egna beslut ("Selbstbindung"), principen om skydd för berättigade förväntningar och principen om tro och heder. Genom att åberopa åsidosättandet av dessa olika principer har sökanden klandrat kommissionen för att inte ha fullgjort sina åtaganden enligt sitt beslut av den 4 augusti 1992 att bevilja ett finansiellt stöd till Ecodata-projektet och följaktligen för att ha åsidosatt principen om att åtaganden skall fullgöras med iakttagande av tro och heder.
- 38 Sökanden har i huvudsak hävdats att tidpunkten för projektets slutförande fastställdes till den 15 januari 1994. Vidare har sökanden påstått att kommissionen under mötet den 19 februari 1993 uppgav att den gick med på att Ecodata-projektet begränsades till att endast avse fyra länder. Sökanden har även betonat att förseningarna beträffande projektets genomförande berodde på inblandning av kommissionens tjänstemän. Slutligen hade kommissionen endast tillgång till begränsade resurser för att kontrollera sökandens arbete. Således hade kommissionen inte rätt att besluta att inte betala den andra delen på den grunden att kommissionen inte var nöjd med kvaliteten på det utförda arbetet.
- 39 Kommissionen har genmält att de av sökanden åberopade allmänna principerna inte är relevanta. Enligt kommissionen skall i förevarande mål prövas huruvida sökanden har rätt till stödet enligt villkoren för själva stödet, men inte på grundval av de åberopade principerna. Kommissionen har emellertid hävdats att sökanden inte på ett fullgott sätt och inom föreskriven tid genomfört Ecodata-projektet i enlighet med sökandens anbud och villkoren i beslutet om beviljande av stöd.

- 40 Förstainstansrätten erinrar om att iakttagande av villkoren i beslutet om beviljande av stöd utgör en förutsättning för tilldelningen av gemenskapsstöd (se, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom av den 24 april 1996 i de förenade målen T-551/93 och T-231/94—T-234/94, Industrias Pesqueras Campos m.fl. mot kommissionen (REG 1996, s. II-247), punkt 160. Sökanden har för övrigt inte bestritt att kommissionen har rätt att kontrollera att villkoren iakttagits innan den betalar resten av ett beviljat stöd.
- 41 Oavsett huruvida kommissionen har rätt att göra en kvalitativ bedömning av det utförda arbetet, vilket bestritts av sökanden, finns det anledning att undersöka om sökanden verkligen skapat den databank som beskrevs i förslaget av den 22 april 1992 inom den i beslutet om beviljande av stöd föreskrivna tidsfristen.

Det föreskrivna slutdatumet för Ecodata-projektets genomförande

- 42 Sökanden har erinrat om att det i kommissionens infordran av förslag angavs att de utvalda projekten skulle vara genomförda inom ett år efter undertecknandet av avtalet. Denna tidsfrist var emellertid inte tvingande. Vidare är det inte riktigt att påstå att sökanden i enlighet med förklaringen förpliktades att avsluta projektet per den 31 oktober 1993. Det enda kravet som angavs i förklaringen var att rapporten om medelsanvändningen skulle ges in senast den 31 oktober 1993.
- 43 Vidare har sökanden anfört att kommissionen i skrivelsen av den 23 oktober 1992 själv ensidigt fastställde börjedagen för projektet till den 15 oktober 1992 vilket — med beaktande av den i förslaget angivna femtonmånadersperioden — innebar att slutdatum för projektets genomförande var den 15 januari 1994.

- 44 Kommissionen anser att slutdatum för Ecodata-projektets genomförande redan från början fastställdes till den 31 oktober 1993.
- 45 Förstainstansrätten konstaterar att det i den till beslutet om beviljande av stöd bilagda förklaringen föreskrevs ett precist slutdatum vad avser Ecodata-projektets genomförande. I förklaringen har nämligen sökanden "åtagit sig att inom tre månader efter det att åtgärden eller åtgärderna genomförts översända [slutrapporten] till kommissionen, dock allra senast den 31 oktober 1993".
- 46 Det saknas grund för sökanden att påstå att datumet den 31 oktober 1993 endast avser ingivandet av slutrapporten.
- 47 Av förklaringen framgår nämligen tydligt att slutrapporten skulle ges in efter det att "åtgärden" genomförts. Eftersom slutdatum för ingivandet av slutrapporten fastställdes till den 31 oktober 1993, skulle Ecodata-projektet under alla omständigheter ha genomförts per detta datum.
- 48 Att datumet den 31 oktober 1993 är av tvingande karaktär förstärks av punkt 7 i förklaringen, enligt vilken sökanden "godtar att avstå från utbetalningar av eventuellt resterande stöd om de föreskrivna tidsfristerna i förklaringen inte iakttas". Skälet härför anges i punkt 5 i förklaringen med att "enligt budgetreglerna är nämligen de krediter som hade reserverats i anledning av denna åtgärd tidsbegränsade".
- 49 Sökanden kan inte åberopa den i förslaget av den 22 april 1992 angivna femtonmånadersperioden för Ecodata-projektets genomförande för att bestrida att den 31 oktober 1993 var slutdatum för projektets genomförande. Mot bakgrund av att beslutet om beviljande av stöd till sökanden daterades per den

4 augusti 1992, hade detta nämligen inte någon inverkan på sökandens tidsschema för projektets genomförande, eftersom det i beslutet angavs att 31 oktober 1993 var slutdatum.

- 50 Inte heller kan sökanden påstå att kommissionen fastställde slutdatumet för projektets genomförande till den 15 januari 1994, genom att i skrivelsen av den 23 oktober 1992 fastställa börjedatum för projektet till den 15 oktober 1992.
- 51 I detta avseende nämns i ifrågavarande skrivelse — som är en standardskrivelse som skickades ut till samtliga projektsamordnare som valts ut inom ramen för infordran av förslag i februari 1992 —, under rubriken ”Monitoring”, att ”för detta förfarande skall samtliga projekt anses ha påbörjats den 15 oktober”.
- 52 I likhet med vad generaladvokaten M. Mischo betonade i sitt förslag till avgörande inför domen av den 5 oktober 1999 i det ovan i punkt 23 nämnda målet IPK mot kommissionen (REG 1999, s. I-6797), punkt 52, angav kommissionen datumet den 15 oktober 1992 i skrivelsen av den 23 oktober 1992 endast i syfte att kontrollera arbetets utveckling (”monitoring”). Förklaringen innebar en skyldighet för personerna med ansvar för de utvalda projekten att ge in en rapport om hur arbetena fortskred inom tre månader efter det att de påbörjats. Genom att i skrivelsen av den 23 oktober 1992 anse att arbetena påbörjades den 15 oktober 1992, ville kommissionen fastställa datumet för när de olika rapporterna skulle ges in (se ovan punkt 7). I skrivelsen av den 23 oktober 1992 föreskrevs således att den första rapporten skulle överlämnas den 15 januari 1993, den andra den 15 april 1993 och den tredje den 15 juli 1993. Slutligen bekräftades i denna skrivelse på ett klart och tydligt sätt att ”slutrapporten [skulle] inges till GD XXIII senast den 31 oktober 1993”.
- 53 Sökanden har dessutom gjort gällande att ett möte ägde rum den 4 augusti 1993, vid vilket sökanden själv, Jordan och Dickinson, tjänsteman vid GD XXIII, närvarade och under vilket sökanden föreslog att fastställa slutdatum för

projektets genomförande till slutet av maj 1994. Vidare har sökanden hänvisat till en promemoria av den 25 februari 1993 från Jordan till Schulte-Braucks och till en promemoria av den 12 mars 1993 från Tzoanos till von Moltke för att bevisa att det varken fanns något rättsligt eller faktiskt skäl för kommissionen att avslå sökandens begäran om att fastställa slutdatumet för projektets genomförande till våren 1994.

- 54 Sökandens argument styrker emellertid inte att slutdatumet för projektets genomförande inte fastställdes till den 31 oktober 1993. Argumentet syftar i stället till att påvisa att kommissionen inte på giltiga grunder kunde vägra att förlänga fristen. Slutligen bekräftar promemorian av den 25 februari 1993 från Jordan till Schulte-Braucks ytterligare en gång uttryckligen att det föreligger ett "slutdatum den 31 oktober för kontraktets genomförande".
- 55 Av vad anförts följer att sökanden enligt beslutet av den 4 augusti 1992 om beviljande av stöd och den därtill bilagda förklaringen var skyldig att genomföra Ecodata-projektet senast per den 31 oktober 1993. På sidan 89 i slutrapporten vitsordade sökanden för övrigt att "slutdatumet för projektets genomförande var den 31 oktober 1993".

Ecodata-projektets status per den 31 oktober 1993

- 56 Sökanden har gjort gällande att kommissionens kritik beträffande Ecodata-projektets ofullständiga utförande rör projektets två sista stadier, som avser utvärdering av systemet respektive expansionen av systemet till samtliga vid tillfället tolv medlemsstater. Med hänvisning till slutrapporten anser sökanden att den utvärdering av systemet som utförts i huvudsak motsvarar vad som angavs i förslaget. Vad avser omständigheten att systemet inte expanderat i tillräcklig omfattning har sökanden erinrat om att Ecodata var ett pilotprojekt. Sökanden har hävdade att Ecodata redan fungerade på det internationella nätverket då det presenterades i november 1993 och att det sammankopplats med samtliga medlemsstater och med tredje länder. En expansion av databanken Ecodata till

samtliga medlemsstater skulle emellertid kosta ungefär 8 miljoner ecu, vilket inte var möjligt inom ramen för pilotprojektet.

57 Förstainstansrätten erinrar om att det i sökandens förslag angavs att Ecodata-projektet omfattade följande sju stadier:

”1. Behovsanalys och fastställande av uppgifter

2. Planering av databasen

3. Teknisk specificering av nätverket

4. Utveckling av programvaran

5. Prövotid

6. Utvärdering av systemet

7. Expansion av systemet.”

- 58 Enligt sökandens förslag skulle en databank genomföras under prövotiden beträffande de fyra medlemsstater i vilka de fyra deltagande företagen var etablerade, det vill säga Tyskland, Frankrike, Italien och Grekland. Det genomförda systemet skulle utvärderas under stadium 6. Vad avser stadium 7 preciserades att databanken skulle expandera till övriga medlemsstater.
- 59 I tidsschemat i sökandens förslag beräknades fyra månader för stadium 5 (från den nionde till den tolfte månaden), två månader för stadium 6 (den tolfte och den trettonde månaden) och tre månader för stadium 7 (från den trettonde till den femtonde månaden).
- 60 I punkt 1 i sin skrivelse av den 30 november 1993 anförde kommissionen följande kritik mot att stadierna 6 och 7 inte fullbordats: "Projektet är långt ifrån fullbordat. I det ursprungliga förslaget angavs att det femte stadiet i projektet skulle vara en prövotid. Det sjätte och det sjunde stadiet skulle bestå i en utvärdering av systemet respektive en expansion av systemet (till de 12 medlemsstaterna) och av tidsschemat på sidan 17 i förslaget framgår tydligt att dessa stadier skulle fullbordas som en del i det projekt som kommissionen skulle bidra till finansieringen av." Kommissionen ansåg sålunda att "projektet aldrig sträckte sig längre än till det preliminära stadiet (uppgift nr 5)" (svaromålet, punkt 90). Kommissionen tillade: "I synnerhet har stadium nr 7 ('System Expansion'), som är avgörande för kommissionen, aldrig genomförts" (svaromålet, punkt 90).
- 61 Kommissionen anser således att projektet den 31 oktober 1993 befann sig i stadium 5, det vill säga prövotiden.
- 62 Sökanden har å sin sida hävdats att utvärderingen av systemet (stadium 6) har ägt rum. Sökanden har vitsordat att systemet inte expanderats till samtliga medlemsstater.

- 63 Härav följer att det är ostridigt mellan parterna att Ecodata-projektet per den 31 oktober 1993 inte uppfyllde villkoren i sökandens förslag, i vart fall vad avser stadium 7.

Sökandens skäl till att slutdatumet den 31 oktober 1993 överskreds

- 64 Sökanden har gjort gällande att det är kommissionen som bär ansvaret för förseningen som angavs i det ifrågasatta beslutet som skäl för att inte betala den andra delen av stödet. Sökanden har i detta avseende först hänvisat till den försenade betalningen av den första delen av stödet i januari 1993 samt betonat att mer än tre månader gick från det utlovade betalningsdatumet till det datum då stödet verkligen utbetalades. Vidare har sökanden noterat att Tzoanos kallade sökanden den 24 november 1992 till ett möte, för att 01-Pliroforiki — bolag som kontrollerades av Tzoanos — skulle anförtros huvuddelen av arbetet och beviljas merparten av medlen. Vidare har sökanden erinrat om att Tzoanos och Jordan — på generaldirektör von Moltkes uttryckliga order — utövade påtryckningar för att Studienkreis skulle delta i projektet. I detta avseende har sökanden hänvisat till Studienkreis skrivelser av den 14 juli 1992 och den 16 februari 1993 till von Moltke, till Tzoanos promemior av den 17 februari och den 12 mars 1993 till von Moltke samt till Jordans promemoria av den 25 februari 1993 till Schulte-Braucks. Dessutom har sökanden åberopat att den tyske parlamentsledamoten Olderog utövade påtryckningar (se Olderogs skrivelse av den 5 mars 1993 till von Moltke) för att Studienkreis skulle ges en nyckelposition inom Ecodata-projektet och på så sätt undvika konkurs för företaget.
- 65 Kommissionen har inledningsvis noterat att sökanden själv bidrog med ett belopp som uppgick till 47 procent av finansieringen av projektet. Att den första delen av stödet betalades ut för sent kunde således inte utgöra något hinder för sökanden att finansiera nödvändiga arbeten fram till dess stödet erhöles.

- 66 Vad därefter avser mötet av den 24 november 1992 har kommissionen gjort gällande att fördelningen av uppgifter mellan de deltagande företagen i projektet skulle ha varit klar då sökanden gav in sitt förslag den 22 april 1992. Mötet i fråga gällde den olagliga samverkan som förelåg mellan Tzoanos, 01-Pliroforiki — som kontrollerades av densamme — och sökanden.
- 67 Vad slutligen avser försöken att få med Studienkreis i Ecodata-projektet har kommissionen förklarat att den, sommaren 1992, undersökte frågan huruvida och i vilken omfattning detta företag skulle kunna delta i projektet. Syftet med detta var att underlätta genomförandet av projektet och undvika onödigt dubbelarbete. I detta avseende har kommissionen hänvisat till Tzoanos skrivelse av den 27 juli 1992 till Hamele vid Studienkreis. Vidare framgår enligt kommissionen av den första rapporten att sökanden från och med september 1992 förhandlade med Studienkreis för att få till stånd en sammanläggning av eller ett samarbete mellan Ecotrans- och Ecodata-projekten. Von Moltke utövade emellertid inte vid något tillfälle påtryckningar inom ramen för Ecodata-projektet. Av skrivelsen av den 27 juli 1992 framgår tydligt att von Moltke önskade få med Studienkreis i projektet av enbart praktiska skäl. För det fall von Moltke hade velat gynna Studienkreis, hade han dessutom antingen kunnat avstå från att välja ut Ecodata-projektet eller tvinga sökanden att godta att detta företag deltog. Vidare har kommissionen förklarat att skrivelsen av den 27 juli 1992 föregick beslutet av den 4 augusti 1992 att bevilja ett stöd om 530 000 ecu till förmån för Ecodata-projektet. Vidare har kommissionen fäst förstainstansrättens uppmärksamhet på att det framgår av protokollet från mötet den 19 februari 1993 att sökandens ombud hade förklarat att det ankom på sökanden att besluta om andra partners deltagande i projektet ("det var [sökandens] ansvar att ta med andra partner"). Denna åsikt delades av Studienkreis. Detta stämmer enligt kommissionen inte heller överens med sökandens argument att kommissionen utövat påtryckningar.
- 68 Förstainstansrätten erinrar om att sökanden angivit tre specifika åtgärder som vidtagits av kommissionen och som försenat Ecodata-projektets genomförande, nämligen dels den försenade utbetalningen av den första delen av stödet, dels mötet den 24 november 1992 som organiserades av Tzoanos samt dels kommissionens försök att få med Studienkreis i projektet.

69 Vad avser den senare inblandningen anges inte Studienkreis bland sökandens partner i förslaget av den 22 april 1992, vilket accepterades av kommissionen. De enda företag som nämns i förslaget är sökanden, Innovence, Tourconsult och O1-Pliroforiki. För det fall kommissionen ansåg att Studienkreis deltagande var nödvändigt eller önskvärt för att Ecodata-projektet skulle kunna genomföras på ett bra sätt, hade den i sitt beslut av den 4 augusti 1992 om beviljande av stöd kunnat föreskriva villkor för detta ändamål. I detta avseende skall det betonas att kommissionen hade kännedom om Studienkreis Ecotrans-projekt avseende ekologisk turism då den fattade sitt beslut om att lämna stöd till Ecodata-projektet. Kommissionen hade nämligen redan år 1991 lämnat stöd till Ecotrans-projektet. Vidare har kommissionen själv hävdat att redan innan sökanden beviljades stödet hade von Moltke lämnat instruktioner till Tzoanos att försöka få med Ecotrans i projektet för att kunna dra nytta av den förvärvade erfarenheten. I en skrivelse av den 27 juli 1992 informerade således Tzoanos Hamele vid Studienkreis om att han hade begärt att "[sökanden] skulle kontakta [Studienkreis] för att undersöka samarbetsmöjligheterna".

70 Även om kommissionen i sitt beslut av den 4 augusti 1992 accepterade sökandens förslag utan något villkor om att Studienkreis eventuellt skulle delta i Ecodata-projektet, försökte den efter detta beslut att påtvinga sökanden ett sådant deltagande.

71 Följande framgår av den första rapporten:

"[Sökanden] har på GD XXIII:s förslag fört intensiva diskussioner om ett samarbete med 'Studienkreis für Tourismus (StfT)' Starnberg/Allemagne Förhandlingarna påbörjades i slutet av september 1992 med inledningsvis informella kontakter. Förhandlingarna intensifierades i början av januari 1993 ..." (sidan 12, punkt 4.6; förstainstansrättens kursivering).

- 72 Under mötet den 19 februari 1993, i vilket deltog företrädare för kommissionen, sökanden, sökandens partner i Ecodata-projektet och Studienkreis, förklarade Jordan följande enligt mötesprotokollet: ”*Kommissionen önskade* att Ecotrans [Studienkreis] skulle tas med på grund av det arbete som Studienkreis tidigare utfört” (förstainstansrättens kursivering). Efter detta möte formaliserade Studienkreis ett samarbetsförslag av den 3 mars 1993 i vilket följande bekräftelse lämnas: ”*EG vill integrera Ecotrans* i Ecodata-projektet med [Studienkreis] som samordnare” (förstainstansrättens kursivering).
- 73 Kommissionens önskemål om att Studienkreis skulle tas med i Ecodata-projektet framstod som tvingande för sökanden. I sin promemoria av den 25 februari 1993 till Schulte-Braucks anger Jordan följande:

”[V]i har ålagt [sökanden] att rådfråga och ta med Ecotrans i projektet.”

- 74 Dessutom framgår av handlingarna i målet att sökanden skulle hålla kommissionen underrättad om hur förhandlingarna med Studienkreis fortskred. Följande anges i protokollet från mötet den 19 februari 1993:

”Företrädare för [sökanden], de tre parterna och Ecotrans [Studienkreis] skall mötas i Rom lördagen den 13 mars för att komma överens ... om en verkställighetsplan omfattande de fem organisationerna. [Sökanden] skall måndagen den 15 mars rapportera till kommissionen om utgången av detta möte.”

- 75 Av det ovan anförda följer att kommissionen redan från sommaren 1992 fram till och med åtminstone den 15 mars 1993 utövade påtryckningar på sökanden för att Studienkreis skulle tas med i Ecodata-projektet.
- 76 Vidare skall förstainstansrätten pröva om kommissionen, i sitt yttrande av den 10 februari 2000 beträffande domen av den 5 oktober 1999 i det ovan i punkt 23 nämnda målet IPK mot kommissionen, i enlighet med domstolens krav styrkt att klaganden, trots agerandet för att få med Studienkreis i Ecodata-projektet, ”fortfarande kunde leda projektet på ett tillfredsställande sätt” (punkt 16 i domen).
- 77 I detta avseende förklarade kommissionen följande i sitt yttrande av den 10 februari 2000: ”[K]ommissionens syfte med att föreslå att [Studienkreis] skulle delta i projektet var att rädda ett uppenbart stillastående projekt genom att få med en obestridligen kompetent och erfaren partner. I februari 1993, det vill säga tio månader efter det att [förslaget] (av den 22 april 1992) lämnades in och endast åtta månader innan projektets slut, hade kommissionen på grund av sökandens uppenbara problem rätt att leta efter sätt att leda projektet på ett tillfredsställande sätt i projektets intresse (se artikel 2 i finansförordningen). Om sökanden — såsom en god familjefader (*bonus pater familias*) utan svårighet hade haft möjlighet till och som sökanden var skyldig att göra — redan från början hade inlett ett effektivt samarbete med projektets partner och underrättat kommissionen om Tzoanos korrupta agerande, hade Tzoanos inte blandat sig i och det hade inte varit nödvändigt att föreslå att [Studienkreis] skulle delta” (punkt 29 i yttrandet). Kommissionen har således hävdat att anledningen till att den föreslog att Studienkreis skulle delta från och med februari 1993 var att den vid detta tillfälle konstaterat att Ecodata-projektet inte gick framåt.
- 78 Om det var styrkt att anledningen till kommissionens ingripande för första gången i februari 1993 för att få med Studienkreis i Ecodata-projektet var att

rädda ett projekt som vid detta tillfälle ännu inte kommit i gång, skulle det ha kunnat godtas att ifrågavarande inblandning inte hindrade sökanden från att genomföra nämnda projekt på ett tillfredsställande sätt, utan i stället gjorde det möjligt för sökanden att uppfylla sina åtaganden inom den föreskrivna tidsfristen och i enlighet med angivna villkor.

- 79 Kommissionens argument som nämnts ovan i punkt 77 överensstämmer emellertid varken med kommissionens egna argument i svaromålet och i dupliken, med Tzoanos skrivelse av den 27 juli 1992 till Hamele eller med den första rapporten. Av dessa dokument framgår nämligen att kommissionen redan sommaren 1992 började vidta åtgärder beträffande sökanden för att få med Studienkreis i Ecodata-projektet. Vidare framgår av den första rapporten, av protokollet från mötet den 19 februari 1993, av Jordans promemoria av den 25 februari 1993 till Schulte-Braucks och av Tzoanos promemorior av den 17 februari och den 12 mars 1993 till von Moltke att kommissionen fortsatte att utöva dessa påtryckningar fram till och med mitten av mars 1993 (se ovan punkterna 69—75).
- 80 Slutligen har kommissionen anfört att projektet misslyckades på grund av att sökanden var inkompetent och inte på grund av kommissionens inblandning. I detta avseende har kommissionen noterat att fördelningen av uppgifter och medel mellan sökanden och dess partner skulle ha varit klar innan förslaget lämnades in den 22 april 1992.
- 81 Förstainstansrätten anser för det första att det inte är rimligt att klandra sökanden och dess partner för att inte ha träffat ett avtal om samtliga detaljer beträffande fördelningen av uppgifter och medel vid en tidpunkt då de ännu inte kände till om deras projekt skulle väljas ut och, i förekommande fall, vilket stöd som skulle tilldelas dem. Även om sökanden och dess partner hade träffat ett dylikt avtal innan förslaget gavs in hade kommissionens inblandning för att få med Studienkreis i projektet nödvändigtvis inneburit att detta avtal ifrågasattes, eftersom ett sådant deltagande av Studienkreis inte hade kunnat förutses i avtalet.

- 82 För det andra anser förstainstansrätten att omständigheten att sökanden och dess partner först den 29 mars 1993 träffade ett avtal om fördelningen av uppgifter och medel inom ramen för Ecodata-projektet skall ses i förhållande till kommissionens påtryckningar på sökanden fram till och med åtminstone den 15 mars 1993 (se ovan punkt 75) för att få med Studienkreis i projektet. Det är oundvikligen så att kommissionens inblandning från och med sommaren 1992 för att få med ett företag — som inte nämns i förslaget — i Ecodata-projektet fördröjde ingåendet av ett dylikt avtal och följaktligen själva genomförandet av projektet.
- 83 För övrigt var kommissionen under perioden då Ecodata-projektet genomfördes medveten om att dess inblandning fördröjde projektets genomförande. Jordan förklarade följande i sin promemoria av den 25 februari 1993 till Schulte-Braucks:

”Projektet har av olika anledningar försenats kraftigt IPK anser fortfarande att detta beror på att vi ålade företaget skyldigheten att rådföra Ecotrans och ta med Ecotrans i projektet, trots att detta villkor varken föreskrivs i det första förslaget eller i stödkontraktet. Det är till och med möjligt att detta inte är helt utan grund, trots att jag inte är säker på att IPK skulle ha arbetat snabbare under alla omständigheter. Resultatet av detta är att projektet försenats med fem månader på en total projekttid om ungefär 14 månader. Under dessa omständigheter anser jag att det knappast är sannolikt att datumet den 31 oktober som föreskrivits för projektets slutförande kan iakttas ...”

- 84 Kommissionen anser emellertid (se ovan punkt 61) att Ecodata-projektet per den 31 oktober 1993 befann sig i prøvotiden. Detta stadium skulle, enligt tidsschemat som bifogats sökandens förslag, ägt rum mellan den nionde och tolfte månaden i projektet, vars genomförandetid angavs uppgå till femton månader (sökandens förslag, punkt 17). Mot bakgrund av att kommissionens

inblandning försenat projektet fram till mars 1993, finns det ingenting som tyder på att den partiella verkställigheten av projektet per den 31 oktober 1993 också skulle bero på sökandens påstådda inkompetens.

- 85 Mot denna bakgrund samt på grund av att kommissionen inte åberopat några andra argument, konstaterar förstainstansrätten att kommissionen inte lyckats styrka att ”sökanden fortfarande kunde leda projektet på ett tillfredsställande sätt”, trots kommissionens inblandning, bland annat för att få med Studienkreis i Ecodata-projektet.
- 86 Således insisterade kommissionen redan från sommaren 1992 fram till och med åtminstone den 15 mars 1993 hos sökanden på att Studienkreis skulle tas med i Ecodata-projektet, trots att det varken i sökandens förslag eller i beslutet om beviljande av stöd angavs att detta företag skulle delta i projektet. Detta innebar oundvikligen att projektet försenades. Vidare har kommissionen inte lyckats styrka att sökanden trots denna inblandning fortfarande kunde leda projektet på ett tillfredsställande sätt. Mot bakgrund härav anser förstainstansrätten att kommissionen åsidosatt principen om tro och heder genom att inte betala den andra delen av stödet på den grunden att projektet inte slutförts den 31 oktober 1993.
- 87 Av vad anförts följer att talan skall vinna bifall på den första grunden. Det saknas därför anledning att pröva huruvida kommissionens andra ingripanden — det vill säga den försenade betalningen av den första delen av stödet samt det av Tzoanos organiserade mötet den 24 november 1992 — också var av sådan beskaffenhet att Ecodata-projektet försenades.
- 88 Vad avser det sistnämnda ingripandet har kommissionen emellertid betonat att det förelåg en olaglig samverkan mellan Tzoanos, 01-Pliroforiki och sökanden (se

ovan punkt 66). Av denna anledning kommer förstainstansrätten att uttala sig om huruvida principen om att svek omintetgör allt (*fraus omnia corrumpit*) är tillämplig. Kommissionen har gjort gällande att talan skall ogillas på grundval av denna princip.

- 89 I sitt yttrande av den 10 februari 2000 har kommissionen förklarat att beslutet av den 4 augusti 1992 att bevilja ett stöd om 530 000 ecu till förmån för Ecodata-projektet var resultatet av en olaglig samverkan mellan Tzoanos, 01-Pliroforiki och sökanden. Till stöd för sina påståenden har kommissionen hänvisat till förhørsprotokoll från förundersökningen som inletts i Belgien gentemot Tzoanos (bilagorna 1—3 till kommissionens yttrande). Kommissionen har framhållit att Freitag, sökandens företrädare och ägare, har uppgivit att Tzoanos bad honom att utse Tzoanos till kommanditdelägare i ETIC, ett av hans bolag, under förespeglning att sökanden i framtiden lättare skulle kunna få kontrakt med kommissionen (bilaga 1 till kommissionens yttrande). Vidare uppgav Tzoanos för Freitag att ett projekt som den senare initierat under en konferens med GD XXIII i Lissabon i maj 1993 "skulle gå i lås" om ett provisionsbelopp om 30 000 ecu erlades till Tzoanos (bilaga 1 till kommissionens yttrande). Till stöd för sina argument har kommissionen vidare noterat att Lex Group från och med juni 1992 företrädde ETIC i Grekland (ETIC:s broschyr nr 1/92). Det var emellertid Tzoanos som grundat Lex Groupe och det var Sapountzaki som hade ansvar för kontakten med bolagets kunder. Sapountzaki var vid tillfället Tzoanos fästmö och blev senare hans maka. 01-Pliroforiki efterträdde Lex Group som företrädare för ETIC i Grekland. Kommissionen har vidare hänvisat till en förklaring av Franck, anställd i ETIC, som enligt kommissionen tydligt styrker att det förelåg en olaglig samverkan mellan Tzoanos, 01-Pliroforiki och sökanden (bilaga 2 till kommissionens yttrande). Det är signifikativt att Innovence, den enda partnern till sökanden i projektet som varken hade något samband med Tzoanos eller med Freitag, inte bjöds in till mötet den 24 november 1992 (se ovan punkt 10) som ägde rum på ETIC:s kontor. Vidare har kommissionen anfört att Tzoanos hade tillgång till Freitags privata telefonnummer. Vid ett telefonsamtal mellan von Moltke och Freitag den 10 mars 1993 skyddades Tzoanos av Freitag, och den senare blev på så sätt Tzoanos medbrottsling. Vid sammanträdet hänvisade dessutom kommissionen till domen som meddelades av tribunal de grande

instance de Paris (tolfte avdelningen) den 22 september 2000, genom vilken Tzoanos dömdes till fängelse i fyra år för korruptionsbrott.

- 90 Förstainstansrätten konstaterar att det varken i det ifrågasatta beslutet eller i skrivelsen av den 30 november 1993, som det ifrågasatta beslutet hänvisar till, nämns att det skulle föreligga en olaglig samverkan mellan Tzoanos, 01-Pliroforiki och sökanden, vilken skulle utgöra hinder för utbetalningen av den andra delen av stödet till sökanden. Vidare anges det varken i det ifrågasatta beslutet eller i skrivelsen av den 30 november 1993 att kommissionen ansåg att sökanden beviljats stödet på ett otillbörligt sätt. Under dessa omständigheter kan kommissionens förklaring avseende den olagliga samverkan mellan de berörda parterna inte anses vara ett förtydligande under förfarandet av skälen till det ifrågasatta beslutet (se, för ett liknande resonemang, domstolens dom av den 26 november 1981 i mål 195/80, Michel mot parlamentet, REG 1981, s. 2861, punkt 22; förstainstansrättens dom av den 12 december 1996 i mål T-16/91 RV, Rendo m.fl. mot kommissionen, REG 1996, s. II-1827, punkt 45, och av den 25 maj 2000 i mål T-77/95 RV, Ufex m.fl. mot kommissionen, REG 2000, s. II-2167, punkt 54).
- 91 Med stöd av artikel 173 i EG-fördraget (nu artikel 230 EG i ändrad lydelse) skall förstainstansrätten begränsa sin prövning till att endast avse det ifrågasatta beslutets lagenlighet på grundval av skälen i rättsakten. Följaktligen skall kommissionens argument avseende principen att svek omintetgör allt (*fraus omnia corrumpit*) inte godtas.
- 92 Om kommissionen efter det att den fattat det ifrågasatta beslutet ansåg att indicierna i punkt 89 ovan var tillräckliga för att dra slutsatsen att det förelåg en olaglig samverkan mellan Tzoanos, 01-Pliroforiki och sökanden som innebar att förfarandet för tilldelning av stöd till förmån för Ecodata-projektet blev ogiltigt, hade den — i stället för att under förevarande förfarande åberopa skäl som inte anges i nämnda beslut — kunnat återkalla stödet och fatta ett nytt beslut, inte bara om att inte betala den andra delen av stödet utan även om att begära att den redan utbetalade delen skulle betalas tillbaka.

- 93 Av vad anförts följer att det ifrågasatta beslutet skall ogiltigförklaras samt att det saknas anledning att pröva sökandens andra grund.
- 94 Enligt artikel 176 i EG-fördraget (nu artikel 233 EG) ankommer det på kommissionen att vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa domen. Därvid skall kommissionen beakta samtliga skäl till denna dom.

Rättegångskostnader

- 95 Domen av den 15 oktober 1997 i det ovan i punkt 20 nämnda målet IPK mot kommissionen, genom vilken sökanden förpliktades att ersätta rättegångskostnaderna, undanröjdes av domstolen i den del sökandens yrkande om ogiltigförklaring av det ifrågasatta beslutet ogillades och sökanden förpliktades att ersätta rättegångskostnaderna.
- 96 I sin dom av den 5 oktober 1999 i det ovan i punkt 23 nämnda målet IPK mot kommissionen förordnade domstolen att beslut om rättegångskostnader skulle meddelas senare. Det ankommer således på förstainstansrätten att i denna dom besluta om samtliga rättegångskostnader avseende de olika förfarandena.
- 97 Enligt artikel 87.2 i förstainstansrättens rättegångsregler skall tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Sökanden har yrkat att kommissionen skall förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna. Eftersom kommissionen har tappat förevarande mål, skall kommissionen ersätta rättegångskostnaderna som uppkommit vid förstainstansrätten och domstolen.

På dessa grunder beslutar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN (tredje avdelningen)

följande dom:

- 1) Kommissionens beslut av den 3 augusti 1994 att inte till sökanden betala resten av det finansiella stöd som sökanden hade beviljats inom ramen för ett projekt avseende skapandet av en databank med uppgifter om ekologisk turism i Europa ogiltigförklaras.
- 2) Kommissionen skall bära sin rättegångskostnad och ersätta sökandens samtliga rättegångskostnader vid förstainstansrätten och domstolen.

Azizi

Lenaerts

Jaeger

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 6 mars 2001.

H. Jung

Justitiesekreterare

J. Azizi

Ordförande